

AD, SOYAD: A.....
SINIF, NO: FIRST CLASS

..... LİSESİ TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI DERSİ 1.DÖNEM 2.YAZILI SORULARI

Aşağıda Aka Gündüz'e ait Kırık Saatin Hikayesi adlı metin verilmiştir.

KIRIK SAATİN HİKAYESİ

Türk tarihinde parçalanmış bir cep saati vardır ki **ebediye** işlemektedir. Bu saat parçalanmadan evvel mavi gözlü, sarı saçlı, tunç çehreli ve kırmızı yakalı narin bir askerin cebinde idi. Saatin tıkırtısı üstünde durduğu kalbin çarpıntısı ile efsaneler konuşuyordu. Denizler alev hâlinde kaynıyor, topraklardan cehennemler fışkırıyor ve göklerden ölümler yağıyordu. Sağlam saat başını dayadığı dostuna diyordu ki:

- Ey kalp! **Mensup olduğun** milletin ve doğduğun toprağın kaderini dakika dakika sayıyorum.

Kalp derin bir ferahlık ile çarparak cevap verdi:

- Saat! **Kudretsiz** saat! O milletle o toprağın kaderi asırlarla sayılır, dikkat et, sonra seni parçalarım!

Devirler ve dehirler ifade eden küçük saat korktu, sustu. Zaman durdu.

(...)

Düşman zamanı uzatmak ve süngüsünü tam yerine saplamak istiyordu. Conkbayırı, mermi sağanakları ve yılmaz yaylım ateşiyle kaynaşıyordu. Sağlam mini mini saat, sağlam büyük kalbe sordu:

- Komşum! Bana ebediyeti sayacak yer verir misin? Emret, zaferin uğrunda parça parça kurban olayım.

Sarı saçlı narin askerin çelik kalbi gülümsedi.

- Yerini tarihlere ver. O saysın artık çünkü zaman geldi. O an bir mermi parçası Türk'ün talihsizliklerini noktalayan saate çarptı. Saat paramparça kurban oldu ve altındaki kalp nihayetsiz bir hayat ve **istikbal** ufkuna doğru çarpmaya başladı. O saat parçalanmasaydı, Türk ve Türkiye parçalanacaktı. O kalp kaldı ve içinden yeni, ebedi Türk varlığı doğdu. Yani Atatürk'ün Anafartalar'da kırılan saati Türk'ün kötü talihini kapadı ve kurtulan kalbi iyi talihin ufuklarını yarattı. Şimdi bu ufuklara doğru ve onunla beraber yürüyorken o günü derin bir heyecanla **yâd ediyoruz**.

Aka Gündüz, İnkılap Hikâyeleri, Gazi'nin Gizli Ordusu

1-İçeriğine bakılarak Kırık Saatin Hikâyesi adlı metnin hangi türlere ait özellikler taşıdığını yazınız.

CEVAP=

Anı, deneme ve hikâye türlerine ait özellikler taşımaktadır. Atatürk'ün savaş sırasında göğsündeki saate mermi isabet etmesinin yazarda bıraktığı etki anlatılarak anı türünden yararlanılmıştır. Yazarın belli bir konuda serbestçe fikirlerini yazması deneme türünden yararlandığını göstermektedir. Metinde saatin kalp ile konuşması bir kurgu olarak karşımıza çıkar ve bu da hikâyenin özelliklerinden biridir.

2-Kırık Saatin Hikâyesi adlı metinde geçen ve altı çizili olan aşağıdaki kelime ve kelime gruplarının anlamlarını tahmin ediniz.

Kelime	Metinde Geçtiği Cümle	Kelimenin Anlamı
Ebediyen	Türk tarihinde parçalanmış bir cep saati vardır ki ebediye işlemektedir.	Sonsuza kadar
Mensup olmak	Mensup olduğun milletin ve doğduğun toprağın kaderini dakika dakika sayıyorum.	Ait olmak; bir yerle, bir grupla bağlantısı olmak
Kudretsiz	Saat! Kudretsiz saat!	Güçsüz
İstikbal	Saat paramparça kurban oldu ve altındaki kalp nihayetsiz bir hayat ve istikbal ufkuna doğru çarpmaya başladı.	Gelecek
Yâd etmek	Şimdi bu ufuklara doğru ve onunla beraber yürüyorken o günü derin bir heyecanla yâd ediyoruz .	Anmak, hatırlamak

3-Kırık Saatin Hikâyesi adlı metnin ana düşüncesini yazınız.

CEVAP=

Atatürk'ün göğsüne isabet eden merminin bir saat sayesinde etkisizleşmesi hem Atatürk'ün hem de Türk milletin kaderini değiştirmiştir.

4-Kırık Saatin Hikâyesi adlı metnin üslup özelliklerinden iki tanesini yazınız.

CEVAP=

Metin etkili ve akıcı bir dille yazılmıştır. Saat ile kalbin konuşturulması anlatımı zenginleştirerek metne ilginçlik katmıştır.

Aşağıda Tarık Buğra'nın “Oğlumuz” adlı hikâyesinden bir bölüm alınmıştır.

OĞLUMUZ

Karım, belirmeye başlayan pencerenin önünde oturuyordu. Bütün geceyi orada geçirmişti.

— Sen hâlâ yatmayacak mısın? dedim.

Doğruldu. Kül rengi pencerenin önünde sadece bir gölgeden ibaretti. Fakat bu gölgede, beraber geçirdiğimiz yirmi küsur yılın her gününden bir şey vardı.

— Ezan okunuyor, diye mırıldandı.

Sesi bana hüzün verdi. Odamız bu dünyadan, duyguların erişemeyeceği kadar ötede gibiydi.

Hareketlerinde ve yürüyüşünde, kabul edilmiş bir mağlubiyetin iç burkan sessizliği vardı. Mutfağa geçti. Onu sanki rüyada görüyordum. Mangala ve semavere kömür koydu, abdest aldı, sonra seccadesini sofaya sererek namaza durdu.

Pencere iyiden iyiye aydınlanmıştı.

Renksiz, sessiz ve serin kuşluk vakti: Yatağın ılıklığı, belirsiz duygular, düşünceden kaçış... Dalmışım.

— Yahu...

— Ne var?

— Geldi.

— İyi ya işte...

Fakat mesele bu değildi. Karım beni kayıtsız buluyor ve üzülüyordu:

— Bir şey söylemeyecek misin, bu üçüncü oluyor... Ha yahu! Ne yapacağız?

Bilir miyim ben. Fakat ona:

— Yarın bir şeyler yaparım, diyorum.

Hangi yarın? Gökyüzü tatlı maviliğini bulmuştu bile. Gün, katılmak zorunda olduğumuz gün, başlıyordu. Karım haklı.

Bunun üzerinde durmak lâzım. Oğlum yatağına daha yeni giriyordu. Ona, bu yaptığının ümitsiz bir isyan olduğunu anlatmalıydım. Yataktan, birdenbire fırladım. Karım telaşlandı:

— Fazla sert davranma. Ne de olsa artık.

Devam edemedi. Ona baktım: Gözleri allak bullaktı. Ah benim saz benizli, kır saçlı bebeğim.

Çıkarken, omuzlarıma hırcamı koydu.

Odası gündoğdu tarafındaydı. Pencereleri büyükçe bir bahçeye bakardı. Karşı evden kurtulmak üzere olan güneş, duvarları hafifçe pembeleştirmişti.

Ve o, uyumuştı.

(...)

5-Oğlumuz adlı hikâyenin zaman ve mekânı belirleyiniz.

CEVAP=

Zaman, sabah saatleridir, kuşluk vaktidir. Tüm gecenin ardından ezan okunması bunu göstermektedir. Mekân bir evdir. Bu evin mutfağı, yatak odası ve çocuk odası olayın gerçekleştiği yerlerdir.

6-Oğlumuz adlı hikâyedeki kişilerin ruhsal durumları nasıl anlatılmıştır? Açıklayınız.

CEVAP=

Hikâyede anne, baba ve onların çocuğundan bahsedilmektedir. Çocuk, ailesiyle sorunlar yaşamaktadır ve bununla ilgili tepkisini eve sabaha karşı gelerek göstermektedir. Bana bu sorunu ciddiye almayan bir tutum sergilemektedir. Baba, eşine karşı son derece merhametlidir ve onu sevmektedir. Anne ise çocuğu ile aralarında olan problemi derinden hissetmektedir. Sabaha kadar gözüne uyku girmeyecek derecede bir acı yaşamaktadır. Eşini bu olayın çözümünü için teşvik etmektedir.

Aşağıda İstiklal Marşı'ndan iki dördlük verilmiştir.

(...)

Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın...
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri «toprak! » diyerek geçme, tanı!
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehid oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da, bu cennet vatanı.
(...) Mehmet Akif ERSOY

7- İstiklal Marşımızdan alınan yukarıdaki dördlüklerde şair kime seslenmektedir? Seslendiklerinden ne istemektedir? Açıklayınız.

CEVAP=

Şair bu dördlüklerde Türk milletine seslenmektedir. Türk milletinden düşmanlara karşı direnmesini ve ne olursa olsun bu vatanı düşmanlara vermemelerini istemektedir.

8-İstiklal Marşımızdan alınan 2.dördlükteki altı çizili ifadelerde hangi edebi sanat yapılmıştır? Açıklayınız.

CEVAP= Vatan cennete benzetilmiştir. Teşbih(benzetme) sanatı yapılmıştır.

Aşağıda Şükrü Enis REGÜ'nün Kar Yağmış adlı şiirinden bir bölüm verilmiştir.

KAR YAĞMIŞ

Bu gece yine kar yağmış, ne güzel!
Bembeyaz oluvermiş bahçeler yollar.
Sanki yerlere serilmiş bulutlar,
Bir gecede ihtiyarlamış heykel.
(...)

9-Yukarıdaki dörtlüğü betimleyici ögeler ekleyerek düzyazıya çeviriniz.

CEVAP=

Ne güzel! Bu gece yine lapa lapa kar yağmış. Yorgun ve uykulu bahçeler, davetkar yollar bembeyaz olmuş. Beyaz beyaz bulutlar sanki yerlere serilmiş. Dünkü genç ve dipdiri heykel bir gecede ihtiyarlamış.

10-Aşağıdaki cümlelerde kullanılan virgüllerin kullanılış nedenlerini yazınız.

a) Biletçi bilet zımbalıyor, bir adamla bir çocuk gazete okuyorlar.

CEVAP=

Sıralı cümleleri birbirine bağlamıştır.

b) Sevmek, bir insanı sevmekle başlar her şey.

CEVAP=

Özneyi ayırmak, vurgulamak için kullanılmıştır.

c) Sadece ona söyleyebilirim sessizliğimi, kırgınlığımı.

CEVAP=

Eş görevli sözcükleri ayırmak için kullanılmıştır.

d) — Ne gülüyorsun, dedi babam.

CEVAP=

Tırnak içine alınmamış alıntı cümleyi ayırmak için kullanılmıştır.

e) Evet, sen de o gün bana yardım etmiştin.

CEVAP=

Ret ve onay sözlerinden sonra kullanılmıştır.